

ALMANYA'DA 2011 EYLÜL AYI İTİBARI İLE ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK ALANINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ GELİŞMELER

1. İstihdam Piyasası

Federal İstatistik Dairesi'nin verilerine göre, çalışanların sayısı Ağustos 2011'de artmaya devam etmiş ve bir ay öncesine göre 70.000 artışla 41,20 milyona yükselmiştir. Bir yıl öncesine kıyaslandığında çalışanların sayısı bu ayda 515.000 (% 1,3) artış göstermiştir. Ayrıca, Temmuz 2011 itibariyle sigortaya tabi çalışanların sayısı bir yıl öncesine göre 672.000 (% 2,4) artmış ve 28,36 milyon olarak kaydedilmiştir. 2011 yılının ikinci çeyreğinde serbest olarak çalışanların sayısı ise bir yıl öncesine göre 74.000 (% 1,6) artarak 4,57 milyona yükselmiştir.

Öte yandan, ikinci basamak işsizlik parası alanların istihdam edildiği statüde çalışanların sayısı, Ağustos 2011'de bir yıl öncesine göre 104.000 (% 39) azalmış ve 165.000 olarak gerçekleşmiştir. Düşük ücretli işlerde çalışanların sayısı ise 2011 Temmuz ayı itibariyle bir yıl öncesine göre 17.000 (% 0,3) artarak 4,93 milyona yükselmiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde sigortalı çalışanların % 8,9'unu teşkil eden 2,53 milyon sigortalı gelirlerini artırmak amacıyla düşük ücretli ikinci bir işte çalışmıştır. Bu sayı bir yıl öncesine göre 165.000 (% 7,0) daha fazladır.

Bölgesel olarak değerlendirildiğinde sigortaya tabi çalışanların sayısı, Temmuz 2011 itibariyle bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da % 2,6, Doğu Almanya'da ise % 1,8 oranında artmıştır. En az artış % 0,6 ile Mecklenburg-Vorpommern eyaletinde, en büyük artış ise % 3,0 ile Aşağı Saksonya ve Bavyera eyaletlerinde gerçekleşmiş ve tüm eyaletlerde sigortaya tabi çalışanların sayılarındaki artış devam etmiştir.

Çalışan sayıları sektörlere göre değerlendirildiğinde, bir yıl öncesine göre hemen hemen tüm sektörlerde artışlar devam etmiştir. İmalat sektöründe 146.000 (% 2,3), ekonomik hizmet sektöründe 121.000 (% 4,2), sağlık ve sosyal hizmetler alanlarında 110.000 (% 3,2), ödünç işçi veren sektörde 99.000 (% 13,5) artış gerçekleşmiştir. Diğer hizmet sektörlerinde ise 9.000 (% 0,8) azalma kaydedilmiştir.

Alınan en son verilere göre, 2011 Temmuz ayında Sosyal Kanun'un III'üncü Kitabının 170'inci maddesi çerçevesinde 66.000 çalışana kısa süreli çalışma ödeneği ödenmiştir. Bu sayı bir ay öncesine göre 31.000, bir yıl öncesine göre ise 220.000 daha azdır. Kesinleşen en son verilere göre ise, 2011 Mart ayında 246.000 sigortalı kısa süreli çalışma ödeneği almıştır.

2. İşsiz Sayıları

Almanya'daki işsizlerin sayısı, Eylül 2011'de bir ay öncesine göre 149.000 azalarak 2.796.000 olarak kayıtlara geçmiştir. 2011 Eylül ayı işsiz sayısı bir yıl öncesiyle kıyaslandığında 231.000 (% 8) daha azdır.

İşsizlerin sayısı bölgesel olarak değerlendirildiğinde Batı Almanya'da Eylül 2011 itibariyle bir ay öncesine göre 106.000 (% 5) azalarak 1.918.000'e inmiştir. Doğu Almanya'daki işsizlerin sayısı da aynı ay itibariyle bir ay öncesine göre 43.000 (% 5) azalarak 877.000 olarak kayıtlara geçmiştir. İşsizlerin sayısı, bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da 181.000 (% 9), Doğu Almanya'da ise 49.000 (% 5) azalmıştır.

İş piyasası işsizlik oranına göre değerlendirildiğinde, 2011 Eylül ayında tüm çalışanların sayısı baz alınarak hesaplandığında % 6,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran bir yıl öncesine göre % 0,6 puan daha azdır. Yine 2011 Eylül ayı itibariyle bölge olarak işsizlik oranı, Batı Almanya'da % 5,7, Doğu Almanya'da ise % 10,4 olarak kayıtlara geçmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre işsizlik oranı, Batı Almanya'da % 0,5 ve Doğu Almanya'da ise % 0,6 puan azalmıştır.

Diğer taraftan, yabancı işsizlerin sayısı 2011 Eylül ayı itibariyle bir ay öncesine göre 28.016 azalmış ve 451.617'ye (% 14,6) gerilemiştir. Ayrıca, aynı dönem itibariyle işsiz vatandaşlarımızın sayısı da bir ay öncesine göre 5.000 azalarak 141.221 (% 21,6) olarak kayıtlara geçmiştir.

3. I. ve II. Basamak İşsizlik Parası Alanların Sayısı

Eylül 2011’de 2.796.000 işsiz 802.000’i (% 29) birinci basamak işsizlik parası alırken, 1.994.000’i (% 71) ikinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir ay öncesine göre birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı 65.000 (% 8,0) artarken, ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 84.000 (% 4,0) azalmıştır. Bir yıl öncesine göre kıyaslandığında birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı, 147.000 (% 15), ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 84.000 (% 4) azalmıştır.

4. Mevzuat Değişiklikleri

İkinci Basamak İşsizlik Parası Miktarında Artış

Federal Hükümet 14.09.2011 tarihinde ikinci basamak işsizlik parası miktarını 01.01.2012 tarihi itibariyle artırma kararı almıştır. Buna göre hak sahibi yetişkin kişilere ödenen 364 Avro’luk yardım 374 Avro, evli olup aynı hanede yaşayan eşlerden her biri için 323 Avroluk yardım 337 Avro, 0-5 yaşına kadar olan çocuklar için 215 Avroluk yardım 219 Avro olarak belirlenirken, 6-14 yaşındaki çocuklar için 251 Avro ve 14-18 yaşından büyük çocuklar için ise 287 Avro olan yardım miktarı artırılmamıştır.

5. Güncel Mahkeme Kararları

5.1. Federal İş Mahkemesi’nin İş İlişkisinin Sonradan Sürelendirilemeyeceğine İlişkin 19.10.2011 tarih ve 7 AZR 253/07 sayılı Kararı

Yapılan son süreli iş sözleşmesinden önce kesintiye uğramadan çok sayıda sınırlı sözleşmeler bağlatılmış olması halinde 58 yaşından büyük bir işçinin iş sözleşmesi, Kısmi Çalışma ve Süreli İş Sözleşmeleri Hakkında Kanun’a göre nesnel sebep olmaksızın sürelendirilemez.

Anılan Kanun’un 14’üncü maddesinin 3’üncü fıkrasının 1’inci cümlesine göre işçinin iş ilişkisinin başlangıcında 58 yaşını doldurmuş olması halinde iş ilişkisinin sürelendirilmesi için nesnel bir sebebe gerek bulunmamaktadır. Ancak, aynı maddenin 2’nci cümlesine göre, aynı işverenle bağlatılmış bir süreli iş sözleşmesini takip eden bir iş sözleşmesinin

sürelendirilmesi, son süreli sözleşme ve önceki süresiz iş sözleşmesi arasında iş ilişkisi açısından nesnel sıkı iş bağının bulunması halinde hükümsüzdür.

Yine aynı hüküm, iş sözleşmesinin mevcut geçerli toplu sözleşmede öngörülmüş bir yaş sınırı nedeniyle de sona ermesi halinde geçerlidir. Süresiz olarak bağtlanan ve yalnız toplu sözleşmelerde öngörülen yaş sınırlamasına tabi olan iş sözleşmeleri, anılan maddeye göre süresiz olarak bağtlanmıştır.

Bir hava yolu şirketinde hostes olarak çalışan 1945 doğumlu davacı kadının iş ilişkisi 2000 yılında toplu sözleşmede öngörülen yaş sınırını doldurması nedeniyle 55 yaşında sona ermiştir. Ancak, akabinde bu kişi ile hava yolu şirketi birbirlerini kesintisiz olarak takip eden çok sayıda iş sözleşmesi yapmışlardır. Bu sözleşmelerden sonuncusu 01.05.2004 ile 30.04.2005 tarihleri arasında geçerli olmak suretiyle yapılmıştır. Davacı çalışan son sözleşmede öngörülen sürelendirmenin geçersiz olduğu iddiasıyla iş mahkemesine başvurmuştur.

Eyalet İş Mahkemesinden sonra Federal İş Mahkemesi de davacının başvurusunu haklı bulmuştur. Federal İş Mahkemesi, iş sözleşmesinin sürelendirilmesini Kısmi Çalışma ve Süreli İş Sözleşmeleri Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasının 1'inci cümlesine dayandırmayacağına, zira son süreli hizmet sözleşmesi ile 2000 yılında sona eren iş ilişkisi arasında bu süre zarfında birbirini takip eden süreli iş sözleşmeleri yapıldığından sıkı nesnel bir bağ bulunduğu hükmetmiştir.

5.2. Federal İş Mahkemesi'nin İşverenin Hukuki Durumu Suistimal Etmeden Ebeveyn İznininin Uzatılmasını Reddebileceğine İlişkin 18.10.2011 tarih ve 9 AZR 315/10 sayılı Kararı

Ebeveyn İzni Kanunu'nun 16'ncı maddesinin 1'inci fıkrasının 1'inci cümlesine göre ebeveyn izninden yararlanmak isteyen anne babalar izin kullanmadan önce 2 yıllık izin süresi içinde ne zaman ebeveyn izni kullanmak istediklerini işverene bildirmekle yükümlüdürler. Daha önceden süre tespiti yapılmamış bir ebeveyn izni, anılan maddeye göre ancak işverenin kabul etmesi halinde uzatılabilir.

Davacı kadın 3 Ocak 2008 tarihinde bir çocuk dünyaya getirmesi üzerine 2 Ocak 2009 tarihine kadar ebeveyn iznine ayrılmıştır. 8 Aralık 2008 tarihinde davacının işverenine başvurarak ebeveyn iznini bir yıl daha uzatmak istediğini bildirmesi üzerine, işveren bu talebi reddetmiştir. 5 Ocak 2009 tarihinde davacının iş başı yapmaması üzerine işveren kendisine bir ihtar yazısı göndermiştir.

İş Mahkemesi, işverenin işçinin ebeveyn iznini uzatma talebini kabul etmesi gerektiğine ve ihtar cezasına ilişkin kaydında işçisinin dosyasından silinmesine hükmetmiştir. Eyalet ve Federal İş Mahkemeleri ise davayı reddederek, işvereni haklı bulmuştur. Anılan Mahkemelere göre hukuksal durumun suistimal edilmediği hallerde işverenin işçisinin talebini reddetme hakkı bulunmaktadır. Bu bağlamda, davalı işveren hukuki durumu suistimal etmeden davranmış ve verdiği ihtar da hukuka uygundur, zira işçi kadın izin özürü bulunmadan işbaşı yapmamıştır.

Diğer taraftan Federal İş Mahkemesi davayı tekrar Eyalet İş Mahkemesi'ne geri göndererek, işverenin ebeveyn iznini reddederken takdir hakkını kullanıp kullanmadığının somut olarak tespit edilmesini istemiştir.

5.3. Federal İş Mahkemesi'nin İşçinin Ölümü ile Birlikte Kullanılmayan İzninin Ücrete Dönüştürülemeyeceğine İlişkin 20.09.2011 tarih ve 9 AZR 416/10 sayılı Kararı

Federal İzin Yasası'nın 7'inci maddesinin 4'üncü fıkrası yıl içinde kullanılmayan yıllık izin iş ilişkisinin sona ermesi halinde ücret olarak ödenir hükmünü içermektedir. Medeni Kanun'un 1922'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre bir kişinin ölümüyle bu kişinin tüm serveti mirasçılara geçer şeklinde düzenlenmiştir.

Davacı ve oğlu, 2001 yılından beri davalı işverenin yanında çalışan ve 2009 yılında ölen işçinin müşterek mirasçılarıdır. Bu kişi 2008 yılından ölümüne kadar hastalıktan dolayı işgöremez durumdadır ve 2008 ve 2009 yılında izin kulanmamış ve iş ilişkisi bu kişinin vefatı üzerine sona ermiştir.

Davacı anne ve oğlu iş mahkemesine başvurarak 2008 ve 2009 yılında kullanılmayan izin ücretinin ödenmesini talep etmiştir. İş Mahkemesi davayı reddetmiş, Eyalet İş Mahkemesi ise işvereni izin ücretini ödemekle yükümlü kılmıştır.

İşveren tarafından açılan temyiz davasında Federal İş Mahkemesi çalışanın ölmesi halinde iş ilişkisiyle birlikte izin hakkının da sona erdiğine ve bu hakkın Federal İzin Yasası'nın 7'inci maddesinin 4'üncü fıkrasına göre ücrete dönüşemeyeceğine hükmetmiştir.

5.4. Berlin-Brandenburg Eyalet İş Mahkemesi'nin Ödünç İşçilerin de Kadrolu İşçilerle Aynı Ücreti Alacaklarına İlişkin 20.09.2011 tarihli ve 7 Sa 1318/11 sayılı Kararı

Berlin Brandenburg Eyalet İş Mahkemesi, ödünç işçi veren bir firmayı, işçilerine ödünç işçi alan firmanın kadrolu işçilerine ödediği ücreti ödemeye mahkum etmiştir.

Davalı ödünç işçi veren firma, ödünç verilen işçisi ile yaptığı sözleşmeye göre bu işçisine ödünç işçi alan işletmede aynı işi yapan işçilere ödenen ücretten daha düşük ücret ödemiştir.

Yasal düzenlemelere göre, geçerli toplu sözleşmelerde aykırı bir hüküm bulunmaması kaydıyla ödünç işçi veren bir firma işçisine ödünç işçi alan işletmede aynı işi yapan işçilere ödenen ücreti ödemekle yükümlüdür. Eyalet İş Mahkemesi, daha az ücret öngören mevcut toplu sözleşmeyi bağıtlayan sendikanın bu iş kolunda yetkili olmadığı gerekçesiyle, bu toplu sözleşmenin geçersiz olduğuna ve bu nedenle işverenin ödünç verdiği işçiye kadrolu işçilerle aynı ücreti ödemesi gerektiğine hükmetmiştir.

Eyalet İş Mahkemesi Federal İş Mahkemesi'nde karara karşı temyiz davası açılabileceğine izin vermiştir.

6. Sayısal Veriler

	Aylık Veriler		2010 Eylül Ayına Göre	
	Eylül 2011	Ağustos 2011	Artma (+) veya Azalma (-)	Yüzde (%) olarak
Tüm Çalışanlar		41.203.000		1,3
Sigortaya tabi işlerde çalışanlar	28.363.500 (Temmuz 2011)	28..380.100 (Haziran 2011)		2,4
İşsizler	2.795.570	2.944.686	-230.774	-7,6
* erkekler % 51,1	1.451.791	1.527.763	-135.598	-8,5
* kadınlar % 48,1	1.343.779	1.416.923	-95.176	-6,6
* 25 yaşını doldurmamış% 10,0	279.409	328.370	-38.305	-12,1
* 50 yaşını doldurmuş % 31,0	865.911	892.590	-20.292	-2,3
* 55 yaşını doldurmuş % 18,4	514.373	527.506	-1.045	0,2
* Almanlar % 83,7	2.340.367	2.471.814	-202.027	-7,9
* Yabancılar % 16,2	451.617	469.119	-28.016	-5,8
* Türkler	141.221	146.221	5.000	
İşsizlik oranları (%)				
* Tüm çalışanlar	6,6	7,0	7,2	
Erkekler	6,5	6,8	7,1	
Kadınlar	6,8	7,2	7,3	
25 yaşını doldurmamış olanlar	6,0	7,0	6,7	
50 yaşını doldurmuş olanlar	7,5	7,7	7,9	
- Yabancılar	14,0	14,6	15,0	
- Almanlar	6,0	6,3	6,5	
- Türkler	21,6	22,2		
Bildirilen açık işler				
-Ay başından beri	193.329	203.061	12.556	6,9
- Yıl başından beri	1.702.443	1.509.114	194.877	12,9
- Halen mevcut	501.217	496.777	103.577	26,0
Yardım alanlar				
Birinci basamak işsizlik parası	737.243	787.634	-128.615	-14,9
İkinci basamak işsizlik parası	4.515.625	4.567.480	-291.196	-6,1
Sosyal yardım	1.716.330	1.726.132	-83.428	-4,6

Kaynak: Federal İş Ajansı